

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубасенко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ

Прогностичне значення посткримінальної поведінки для встановлення особи злочинця є одним із ключових напрямів розвитку сучасної криміналістичної науки, що відображає трансформацію традиційних підходів до дослідження злочинної діяльності. **Така трансформація полягає у переході від ретроспективного аналізу події злочину до комплексного дослідження поведінкових характеристик правопорушника, зокрема його дій після вчинення кримінального правопорушення, які характеризуються значним пізнавальним і прогностичним потенціалом.** В умовах ускладнення способів вчинення злочинів, підвищення рівня організованості кримінальних формувань та активної протидії органам досудового розслідування особливого значення набуває дослідження поведінкових проявів особи у посткримінальний період. Зазначені прояви акумулюють у собі значний обсяг криміналістично значущої інформації, яка може бути використана для встановлення особи злочинця, формування його криміналістичного портрета, а також прогнозування подальших дій.

У науковій літературі посткримінальна поведінка розглядається як комплекс дій особи, що здійснюються після вчинення злочину та спрямовані на досягнення певних цілей, зокрема уникнення кримінальної відповідальності, приховування слідів злочину, вплив на свідків або створення хибного уявлення про обставини події. Зокрема, як зазначає Т. В. Колева, посткримінальна поведінка є важливим елементом криміналістичної характеристики злочину, оскільки вона відображає не лише зовнішні прояви діяльності злочинця, але й внутрішні психологічні механізми, що зумовлюють його дії після вчинення правопорушення [1]. У свою чергу, О. П. Барабаш підкреслює, що межі посткримінальної поведінки охоплюють широкий спектр дій – від безпосереднього залишення місця події до складних форм конспірації та дезінформації, що можуть тривати тривалий час після вчинення злочину [2].

З позицій криміналістичної науки посткримінальна поведінка розглядається не лише як наслідок ситуаційних обставин, а й як відображення індивідуально-психологічних, соціальних і професійних характеристик злочинця. Це дає підстави трактувати її як специфічний інформаційний ресурс із вираженим прогностичним потенціалом. Зазначений потенціал полягає у можливості на основі аналізу дій злочинця після вчинення кримінального правопорушення формувати обґрунтовані припущення щодо його особистісних характеристик, соціального статусу, рівня кримінального досвіду та ймовірної подальшої поведінки. Такий підхід узгоджується із сучасними тенденціями розвитку криміналістики,

що передбачають інтеграцію поведінкового аналізу та криміналістичного моделювання.

Особливу роль у реалізації прогностичного потенціалу посткримінальної поведінки відіграє криміналістичне моделювання, яке дозволяє систематизувати та інтерпретувати наявну інформацію, виявляти закономірності між різними елементами злочинної діяльності та формувати цілісне уявлення про особу злочинця. **Застосування моделей посткримінальної поведінки дозволяє не лише реконструювати події після вчинення злочину, але й прогнозувати подальші дії правопорушника**, що має особливе значення у випадках, коли його особа залишається невстановленою [3].

Формування умовної криміналістичної моделі посткримінальної поведінки передбачає виділення взаємопов'язаних елементів, зокрема способу приховування слідів злочину, характеру взаємодії з потерпілим та оточенням після події, рівня конспірації, використання технічних засобів, а також динаміки поведінкових змін у часі. Аналіз зазначених елементів у їх сукупності дає змогу здійснювати не лише ретроспективну реконструкцію подій, але й прогнозувати характеристики особи злочинця.

Аналіз посткримінальної поведінки дозволяє виявити типові та індивідуальні ознаки, які можуть бути використані для встановлення особи злочинця. Зокрема, спосіб приховування слідів злочину, характер взаємодії з потерпілим та оточенням після події, вибір місця переховування або залишення речових доказів можуть свідчити про рівень інтелектуального розвитку, професійні навички, життєвий досвід, а також психологічний стан правопорушника. Наприклад, ретельно сплановані дії щодо знищення доказів, використання технічних засобів для уникнення ідентифікації, створення складних інсценувань свідчать про високий рівень кримінального досвіду та підготовки. Натомість хаотична, імпульсивна поведінка, залишення значної кількості слідів, відсутність спроб маскування можуть вказувати на емоційну нестабільність, низький рівень кримінального професіоналізму або вчинення злочину у стані афекту. Важливим аспектом є те, що посткримінальна поведінка має динамічний характер і змінюється під впливом різних факторів, зокрема розвитку розслідування, дій правоохоронних органів, а також внутрішнього психоемоційного стану злочинця. Це обумовлює необхідність постійного оновлення та корекції криміналістичних моделей, що використовуються для прогнозування поведінки правопорушника. У цьому контексті особливого значення набуває комплексний підхід, який передбачає поєднання криміналістичного аналізу, психологічного профайлінгу та використання сучасних інформаційних технологій.

Необхідно також враховувати, що посткримінальна поведінка може проявлятися як у реальному, так і у цифровому середовищі. Сучасні злочинці активно використовують інформаційно-комунікаційні технології для координації своїх дій, знищення або спотворення інформації, встановлення контактів з іншими особами. Відповідно, аналіз цифрових слідів, таких як активність у соціальних

мережах, використання месенджерів, геолокаційні дані, стає важливою складовою дослідження посткримінальної поведінки та підвищує точність прогнозування особи злочинця. Прогностичне значення посткримінальної поведінки проявляється також у процесі побудови та перевірки слідчих версій. На основі аналізу поведінкових проявів злочинця слідчий може висунути обґрунтовані припущення щодо його особи, мотивів, зв'язків, а також визначити найбільш ефективні напрями розслідування. У свою чергу, перевірка цих версій дозволяє уточнити або спростувати отримані дані, що сприяє більш швидкому та ефективному встановленню істини у кримінальному провадженні.

Таким чином, посткримінальна поведінка виступає важливим джерелом криміналістично значущої інформації з вираженим прогностичним потенціалом. Її дослідження забезпечує не лише реконструкцію подій після вчинення злочину, але й формування обґрунтованих висновків щодо особи злочинця та прогнозування його подальшої поведінки. Використання криміналістичного моделювання у поєднанні з поведінковим аналізом і сучасними технологіями сприяє підвищенню ефективності розслідування, скороченню строків встановлення особи правопорушника та забезпеченню невідворотності кримінальної відповідальності. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні універсальних моделей посткримінальної поведінки та їх адаптації до сучасних умов протидії злочинності.

Список використаних джерел:

1. Колева Т. В. Поняття, значення і класифікація посткримінальної поведінки: криміналістичний аспект. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. С.83-90.
2. Барабаш О. Поняття, межі та види посткримінальної поведінки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 855. С. 13–17. URL: <https://lnk.ua/ficVO2Xo4>
3. Пишненко І. Ю. Криміналістичне моделювання посткримінальної поведінки як інструмент розкриття злочинів насильницької спрямованості. *Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика* : зб. матеріалів міжнар. науково-практ. конф. (м. Одеса, 27 листоп. 2025 р). Одеса : НУ «ОЮА», 2025. С. 340-343. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.31197>

Ключові слова: посткримінальна поведінка, криміналістичне моделювання, встановлення особи злочинця, прогностичний потенціал, криміналістична характеристика, поведінковий аналіз, слідчі версії, цифрові сліди, розслідування злочинів.

Key words: post-offence behaviour, forensic modelling, identification of offenders, predictive potential, forensic profiling, behavioural analysis, investigative theories, digital traces, criminal investigations.